

Supplier Code of Conduct

KODEKS PONAŠANJA ZA MTU DOBAVLJAČE

Preliminarna napomena

MTU Aero Engines AG je potpisnik Globalnog dogovora UN-a. Potpisivanjem Globalnog dogovora UN-a, MTU se obavezao na poštovanje 10 principa Globalnog dogovora UN-a, koji proizilaze iz Univerzalne deklaracije o ljudskim pravima, Deklaracije Međunarodne organizacije rada (ILO) o osnovnim principima i pravima na radu, Rio Deklaracije o životnoj sredini i razvoju i Konvencije UN-a protiv korupcije kao i Usmeravajućih principa UN-a o poslovanju i ljudskim pravima (UN Guiding Principles on Business and Human Rights, UNGPs) širom sveta. Ove međunarodne inicijative i sporazumi imaju za cilj poštovanje ljudskih prava, garantovanje međunarodnih standarda rada, zaštitu životne sredine i borbu protiv korupcije.

MTU Aero Engines AG i njene podružnice (u daljem tekstu „MTU“) su posvećene održivom, ekološki i društveno odgovornom, etičkom korporativnom upravljanju, koje se takođe proteže na njihovo upravljanje celokupnim lancem snabdevanja.

Kodeks ponašanja za MTU dobavljače definiše zahteve i principe MTU-a za svoje ponuđače dobara i usluga (u daljem tekstu „Dobavljači“) u pogledu ljudskih prava, radnih standarda, zaštite klime i životne sredine i borbe protiv korupcije.

Kodeks ponašanja za MTU dobavljače je obavezan deo svih ugovora između MTU-a i njenih dobavljača.

Dobavljači MTU-a se stoga obavezuju, bez obzira na njihovu poslovnu lokaciju, da poštuju i promovišu sve principe i zahteve Kodeksa ponašanja za MTU dobavljače opisanog u nastavku i da redovno i na odgovarajući način obučavaju svoje zaposlene u tom pogledu.

MTU očekuje od dobavljača da prenesu sadržaj ovog Kodeksa ponašanja svojim podizvođačima i da osiguraju da se njihovi podizvođači takođe pridržavaju ovih principa i zahteva.

I. Pridržavanje važećih zakona i propisa

Kao opšti princip važi: MTU očekuje od svojih dobavljača da poštuju sve domaće i strane zakone, propise i regulatorne zahteve koji se mogu primeniti na njihov rad i poslovanje.

II. Ljudska prava

Od dobavljača se zahteva da poštuju Univerzalnu deklaraciju UN o ljudskim pravima, da promovišu poštovanje i da obezbede da nisu saučesnici u izazivanju ili kršenju ljudskih prava.

A. Zabrana dečijeg rada

Dobavljači moraju osigurati da su u skladu sa ILO Konvencijom o minimalnoj starosti za zapošljavanje dece i da

- ne dozvole rad deci koja još nisu dostigla minimalni radni uzrast koji je odredio ILO. U zemljama koje po ILO Konvenciji 138 spadaju pod izuzetak za zemlje u razvoju, minimalna starosna dob može biti smanjena na 14 godina.

- ne angažuju radnike za rizične poslove koji, prema ILO Konvenciji 182, ne mogu dokazati minimalnu starost od 18 godina.

B. Zabrana ropstva, trgovine ljudima, prinudnog i obaveznog rada

Dobavljači moraju osigurati da ne koriste ili doprinose prisilnom ili obaveznom radu, ili bilo kojem obliku ropstva, trgovine ljudima ili dužničkog ropstva.

Sav rad mora biti dobrovoljan, a radnici Dobavljača moraju imati slobodu da raskinu svoj radni odnos ili zaposlenje i da se od njih ne traži da predaju svoju ličnu kartu, pasoš ili radnu dozvolu izdatu od strane države kao uslov za zapošljavanje. Pored toga, ne sme se desiti neprihvatljiv tretman zaposlenih, kao što je seksualno, fizičko i psihičko zlostavljanje ili odmazda bilo koje vrste.

C. Pridržavanje radnih standarda

Dobavljači se obavezuju da će se pridržavati osnovnih radnih standarda Međunarodne organizacije rada (ILO), uzimajući u obzir lokalne zakone i propise koji se mogu primeniti na dobavljače.

Sloboda udruživanja i pravo na kolektivne pregovore

Dobavljači se obavezuju da će podržavati slobodu udruživanja i pravo na kolektivne pregovore. Oni priznaju pravo radnika da osnivaju sindikate i da se pridružuju njima i da se uključe u kolektivne pregovore. Osnivanje, pristupanje ili članstvo u sindikatu ne može se koristiti kao osnov za nepravednu diskriminaciju ili odmazdu.

Zabrana nejednakog tretmana

Dobavljači se obavezuju da će obezbediti jednake mogućnosti i jednak tretman svojim zaposlenima bez obzira na njihovo nacionalno i etničko poreklo, socijalno poreklo, pol, zdravstveno stanje, bilo kakav invaliditet, seksualnu orijentaciju, politička ili verska uverenja i godine, pod uslovom da ne postoji nejednak tretman, opravdan uslovima radnog odnosa.

Jednaka plata i minimalna zarada

Dobavljači se obavezuju da svojim zaposlenima i muškarcima i ženama plaćaju jednaku platu za rad jednake vrednosti.

Dobavljači će svojim zaposlenima isplaćivati pravedne plate, barem lokalne zakonske minimalne plate, i obezbediće sve dodatne beneficije koje zahteva zakon.

Zaštita na radu i zdravstvena zaštita

Dobavljači se obavezuju da će sprovoditi odgovarajući sistem upravljanja bezbednošću na radu u skladu sa odgovarajućim nacionalnim standardima, koji u najvećoj mogućoj meri isključuju rizike po zdravlje i bezbednost zaposlenih i ugovornih partnera na licu mesta u okviru poslova koji se obavljaju i u okviru radnog mesta.

Dobavljači se posebno obavezuju:

I da ne prouzrokuju štetne promene tla, zagađivanje vode, zagađivanje vazduha, emisiju štetne buke ili prekomernu potrošnju vode na mestu obavljanja delatnosti, čime se značajno narušava prirodna osnova za dobijanje i proizvodnju hrane, uskraćuje osobama pristup bezbednoj pijaćoj vodi ili otežava ili uništava osobama pristup sanitarnim prostorijama, ili nanosi šteta zdravlju osoba;

I da nema nezakonitih prinudnih iseljenja pri sticanju, uređenju ili korišćenju zemljišta na drugi način na mestu obavljanja delatnosti i da zemljište, šume i vodene površine nisu, putem sticanja, razvoja ili drugog korišćenja, nezakonito lišeni korišćenja koje obezbeđuje egzistenciju osoba;

I da se uzdrže od angažovanja ili upotrebe privatnih i/ili javnih bezbednosnih snaga za zaštitu kompanije ako, zbog nedostatka obuke ili kontrole od strane kompanije, postoji rizik od mučenja i okrutnog, nehumanog ili ponižavajućeg postupanja prilikom korišćenja bezbednosnih snaga, povrede života ili tela ili narušavanja slobode udruživanja i stvaranja koalicija.

I Radno vreme mora biti u skladu sa lokalnim propisima o radnom vremenu ili industrijskim standardima i mora se poštovati.

Žalbeni mehanizmi

MTU očekuje od svojih dobavljača da implementiraju žalbeni mehanizam u svojoj kompaniji koji omogućava zaposlenima ili drugim zainteresovanim stranama da prijave potencijalno nezakonite prakse na radnom mestu ili nedolično ponašanje. Ovaj mehanizam za žalbe mora da garantuje anonimnost i ne sme imati nikakve negativne posledice za bilo koga ko želi da prijavi moguće nedolično ponašanje ili da izrazi opravdanu sumnju.

III. Zaštita klime i životne sredine

MTU očekuje od svojih dobavljača da poštuju zaštitu klime i životne sredine u skladu sa važećim zakonima i međunarodnim standardima, da vode odgovarajuće upravljanje životnom sredinom i klimom, da poštuju princip predostrožnosti kada se bave ekološkim problemima i da promovišu razvoj i širenje ekološki prihvatljivih tehnologija.

Emisije gasova staklene bašte, energetska efikasnost i obnovljiva energija

MTU očekuje od svojih dobavljača da teže održivoj i aktivnoj zaštiti klime, na primer povećanjem energetske efikasnosti ili proizvodnjom ili kupovinom energije iz obnovljivih izvora. Cilj je stvoriti transparentnost u vezi sa emisijama CO₂ i postaviti ciljeve smanjenja emisije CO₂, po mogućnosti u skladu sa 1,5-stepenim scenarijem Pariskog klimatskog sporazuma.

Održivo upravljanje resursima

Resursi kao što su energija, voda, zemljište i sirovine treba da se koriste na efikasan i održiv način.

IV. Odgovorno upravljanje hemikalijama i njihovo odlaganje

Dobavljači se obavezuju da će poštovati sve važeće zakone i propise u vezi sa proizvodnjom i upotrebom hemikalija i materijala, npr. RoHS i REACH i da to dokažu na zahtev. Procesi, poslovni prostori i resursi dobavljača odgovaraju odgovarajućim važećim nacionalnim zakonskim zahtevima.

Dobavljači se posebno obavezuju,

l da poštuju Minamata-konvenciju o živi;

l da poštuju zabranu proizvodnje i upotrebe supstanci u okviru Stokholmske konvencije o postojećim organskim zagađivačima (POP) i zabranu rukovanja otpadom koji sadrži POP koji nije prihvatljiv za životnu sredinu;

l da poštuju zabranu uvoza i izvoza opasnog otpada u skladu sa Bazelskom konvencijom o kontroli prekograničnog kretanja opasnog otpada i njihovog odlaganja.

V. Integritet u poslovnom ponašanju

MTU očekuje od svojih dobavljača da poštuju sve važeće zakone, pravila i propise u zemljama u kojima posluju ili imaju sedišta, u pogledu etičkog korporativnog upravljanja, i da preduzmu odgovarajuće mere kako bi osigurali usklađenost sa ovim zakonima, pravilima i propisima.

Zabranjeno je prevarantsko ponašanje, obmana, lažne tvrdnje u cilju sticanja koristi za sebe ili treća lica, kao i svaki oblik korupcije, mita ili iznude.

Zabrana korupcije i mita

Dobavljači MTU-a ne smeju da tolerišu korupciju, mito i podmitljivost i ne smeju biti direktno ili indirektno uključeni u tako nešto na bilo koji način.

Konkretno, ne smeju tolerisati niti učestvovati u bilo kakvim nezakonitim plaćanjima ili davanju bilo koje druge prednosti pojedincu, kompaniji ili javnom funkcioneru sa ciljem da se utiče na procese donošenja odluka, odnosno dobavljači MTU-a ne smeju ni sami ni preko trećih lica - ni pod kojim okolnostima - nuditi, obećavati ili davati mito ili bilo koji drugi podsticaj, uslugu ili drugu prednost ili poklon u vrednosti u cilju realizacije poslovnih mogućnosti, sticanja neprikladne prednosti, ubrzavanja ili olakšavanja bilo koje uslužne radnje („plaćanje olakšica“) ili u bilo kojoj drugoj vezi sa poslovnim aktivnostima MTU-a.

Od dobavljača se očekuje da imaju program usklađenosti prilagođen specifičnim rizicima njihovog poslovanja kako bi se sprečio svaki oblik korupcije u njihovim poslovnim aktivnostima. Konkretno, dobavljači moraju imati interne smernice i procese za sprečavanje korupcije i mita, obučavati svoje zaposlene o tome i redovno proveravati efikasnost programa usklađenosti.

Sprečavanje pranja novca i finansiranja terorizma

MTU očekuje od svojih dobavljača da se pridržavaju važećih zakonskih obaveza za sprečavanje pranja novca i finansiranja terorizma i da ne učestvuju direktno ili indirektno u aktivnostima pranja novca ili finansiranja terorizma i da takve aktivnosti ne promovišu.

Pokloni i pozivnice

U svakom poslovnom odnosu, dobavljači moraju osigurati da je davanje ili primanje poklona ili poslovne ljubaznosti dozvoljeno prema važećim zakonima i propisima i da takva razmena ne krši pravila i standarde organizacije primaoca, kao i tržišnu praksu i odgovara običajima razmene.

Pozivnice i pokloni poslovnim partnerima, kupcima ili službenim licima ili njima bliskim osobama mogu se davati samo ako su povod i obim odgovarajući i društveno primereni, odnosno male vrednosti i mogu se posmatrati kao izraz ljubaznosti i lokalno opšteprihvaćene prakse poslovanja.

Novčani pokloni ili donacije u novčanoj vrednosti (npr. kuponi, vaučeri, platne kartice, itd.) ne smeju biti nudi niti prihvatani.

Poštena konkurencija i antimonopolsko pravo

Dobavljači će delovati u skladu sa nacionalnim i međunarodnim zakonima o konkurenciji i neće ulaziti u bilo kakve otvorene ili implicirane antikongruentne sporazume (kao što su nameštanje cena, podela tržišta ili kupaca, dogovaranje tržišta ili nameštanje ponuda). U meri u kojoj je to razumno s obzirom na veličinu kompanije, dobavljači moraju kroz odgovarajuću obuku osigurati da su zaposleni upoznati sa osnovama zakona o konkurenciji i antimonopolskom pravu.

Sukobi interesa

Dobavljači moraju izbegavati svaki sukob interesa prema MTU koji bi mogao uticati na poslovni odnos. To uključuje i davanje maksimuma da se izbegne svaka situacija koja stvara izgled potencijalnog sukoba interesa. Međutim, ako dođe do sukoba interesa ili ako dobavljači izričito posumnjaju na takav sukob, dobavljači moraju bez odlaganja obavestiti sve kompanije i pojedince na koje taj sukob interesa može uticati.

MTU kancelarija za prijavu kršenja usaglašenosti

Ako postoji sumnja na kršenje ovog kodeksa ponašanja za MTU dobavljače ili ako postoji sumnja na nezakonito ponašanje MTU-a ili osoba zaposlenih u MTU-u, svi dobavljači, njihovi zaposleni ili druga pogođena lica imaju pristup neutralnoj kancelariji za kontakt na adresi MTU. Do ove kancelarije za kontakt može se doći putem različitih kanala.

Možete poslati e-mail (ombudsmann@mtu.de) na kancelariju za kontakt. Alternativno, možete koristiti i naš onlajn sistem uzbunjivača iTrust (<https://www.bkms-system.com/mtu>).

Zagarantovano je sigurno i poverljivo rukovanje sadržajem svakog izveštaja. Dolazni izveštaji se ne prate i izveštači se ne registruju automatski. Sadržaj pristiglih izveštaja se prosleđuje kancelariji za usklađenost MTU-a radi pojašnjenja. Tamo se koordinira postupak i donosi odluka o daljim merama. Svi izveštaji se tretiraju poverljivo.

MTU Aero Engines AG
Dachauer Straße 665
80995 München | Nemačka
Tel. +49 89 1489-0
Fax +49 89 1489-5500
info@mtu.de
www.mtu.de